

אמן הכסף הפך צייר

בכיסו של כל אורח ישראלי (כימעט) נמצאים כמה ציורים של פול קור: שטי רות הכסף. אפשר לאמר שהוא הצייר הנפוץ ביותר בארץ. אך הפתעה צפויה למבקרים בתערוכה תו האחרונה של פול קור. התערוכה כרו לה מוקדשת לציורי ציבעימים מעודנים, ליריים ורגישים.

פול יליד צרפת, לא סבל אומנם ישי רות במחנות בזמן המלחמה, אך היותו ביבשת אירופה בתקופה זו, ודאי השאיר את רישומו העז עליו — שאם לא כן, קשה להבין את הסימבולים המופיעים בציוריו, והמעידים על ייאוש, ניכור, חרי דות ואימים החבויים בינות לדמויות הליצנים, הכלומרים הנשים העדינות ויפות הצורה. קיים ניגוד עצום, אך גם משלים בין הרוך בצבעיו, הקווים המעורנים, דמויות הנשים או הנגנים לבין קר חותם של חלק מהאנשים, כאילו גולחו במחנות ריכוז, או העדר אוזניים. כלומר חוסר יכולת ליהנות ממוזיקה שהיא חלק ממנעמי החיים. הניגוד עצום אך ההרמוניה — מושלמת.

האווירה בגלריה אופפת את הצופה שלווה ורגיעה, וקשה להינתק מהציורים. הוא מוצא עצמו שוכח את כל המתח שבי חוק, ושוקע בעולם של היות, חלום, רוח עדינות ויופי.

פול קור, שהיה בעבר גרפיקאי, ומעדיף שלא להזכיר חלק זה בעברו, נזח את תחום הגרפיקה לטובת אמנות הציור. את תחילת דרכו הקדיש לציורי שמן סוריאליסטיים שבהם הפגין מיומנות גבוהה אך תודות להתערבות הגורל, הקדיש תערוכה שלמה — את זו הנוכחית. לציבעימים בלבד, ובסוג זה של ציור הוא רואה

אותו, אם הוא מוכן לפעול למען הצגת ציורי בעלה. "איך קוראים לבעלך?" שאל אותה רן. "קור", ענתה האשה. "איזה קור?" "פול קור", ענתה שוב. "האם זה פול קור שהציג בגלריה יפו העתיקה?" "כן", "אם כן, העניין מסודר", ואכן, בביקורו בסטודיו של הצייר, התלהב רן מכמה אקורלים שראה שם. וכך, יצר פול קור עבור התערוכה החדשה אך ורק אקי

ציור קור ו"זוג רקדנים" בכיסו של כל ישראלי (כיחטט)

מנטליות — פסלים, תבליטי קיר ופרסי קות — בנייני ציבור בקריית שמונה, כרי מושבים) קריית-מלאכי, באר-שבע ודימור נה. אך המיוחד באמנותו, היא השפעת המורשת הביזנטית שאותה ספג בילדותו בבולגריה. מופיעות בציוריו דמויות מעין איקוני, כשכרקע להן עלי זהב ממש כמו בציורים הביזנטיים. יחד עם זאת, הוא מרבה לחזור על מוטיבים מסויימים בציוריו, כמו דג (סמל למול באמונה היותו דית) יונה — כסמל לכמיהה לשלום, ור שאר סימבולים יהודיים טיפוסיים. למעשה הוא כמעט היחיד בארץ, מלבד הצייר יענקל גינזבורג, היושב באחרונה בווישינגטון ונוחל שם הצלחה, שהעז לצייר דמויות של איקונות נוצריות ממש. אך אצל יענקל הסיבה נעוצה בהיותו בן לאב יהודי ויאם נוצריה. אצל סאבין — הסיבה היא כנראה השפעה חזקה של התרבות שסבבה אותו בארץ הולדתו. בצד אהבה למורשת עמו.

איכויות של צבע, רגישות של קו, עם השקפת עולם שלמה, שעל אף שהוא מנסה להבליע אותה בין הנושאים, הוא מגיע ישר לעין המתבונן ולליבו.

הפרס הגדול

האמן הישראלי סאבין, או סמי בוראנו בשמו האמיתי, השתתף בחודש דצמבר האחרון בתערוכת גראנד פרי במונקו. הי נסיך רנייה פתח את התערוכה, שהשתתפו בה 250 אמנים מכל העולם. ציורו של סאבין — ירושלים — המוצג בתערוכה, מתאר את העיר בצבעי זהב. נישאת על גבי דג ענק, שמפיו יוצאת יונת השלום. הציור מכיל כמעט את כל המוטיבים החוזרים ביצירותיו של האמן. סאבין, יליד בולגריה, הוא אדם צנוע ונחבא אל הכלים. ללא כל רעש ופירסום מות, מקשטות עשרות מיצירותיו המוגז

בגלריות:

אריכא בתל-אביב

בגלריה גורדון מוצגת תערוכה מאוסף הגלריה, אך את תשומת-הלב מושך כיום בעיקר כמה רישומים נדירים בדיו, של אביגדור אריכא, שיכולים להעניק לכל חובב אמנות חוויה בלתי רגילה. הצייר, המתגורר בפאריס מאז שנת 1954, ושיצירותיו מוצגות דרך קבע במוזיאון פומפידו בעיר האורות ובגלריות מרקבורו בניו-יורק ולונדון, אינו מפנק את הישראלים בתערוכותיו. לכן זוהי הזדמנות מיוחדת לכל אוהבי יצירותיו. תערוכתו האחרונה בארץ נערכה בשנת 1972 במוזיאון תל-אביב, שבה הוצגו ציוריו בסיגנון המופשט אכספרסיוניסטי, העשירים בצבעים ובהבעה. בשנים האחרונות הוא שינה את סיגנונו באופן קיצוני. במוזיאון פומפידו, למשל, אפי שר לראות יצירה שלו בצבע שמן המתארת אשה יושבת. בסיגנון ריאליסטי לחלוטין.

למרות הגודל

בגלריה הקטנה האינטימית של שרה לוי השוכנת בצפון תל-אביב, מוצגת תערוכה של כמה ציירי ציבעימים, וכולם מהשורה הראשונה. לאה ניקל, שחזרה מניו-יורק לפני כשנתיים, אחרי שהות של כמה שנים, והידועה בציוריה הגדולים ועזי הצבע וההבעה, שביגלל גודלם אי-אפשר להציגם ברוב הגלריות, מפתיעה את מעריציה בסידרת אקורלים מעודנים ורגישים. אך גם בהם לא אכדה האירות האופיינית לה — הנחות צבע עזות, אם כי הפעם במכחול רך. אמנית חשובה זו, שתערוכתה האחרונה בארץ הייתה ב-73' במוזיאון תל-אביב, לא הציגה עדיין בשום גלריה או מוזיאון מאז שחזרה — וחבל, כי איננו משופעים באמנים בעלי שיעור-קומה בינלאומי כמות, ולהצניע את עבודותיה בין כותלי ביתה — זהו ביזבז משווע. יאן רייכוורגר, צייר צעיר שעלה מרוסיה ב-73', משתתף גם הוא בתערוכה. כשעלה לארץ, בחר להשאיר מאחוריו את ציורי קאזימיר מאלביץ מהאוסף שלו, והעדיף להכריח לארץ את ציורי מורו — וייסברג, שאותו הוא מעריץ. סטימצקי ושטרליכמן מופיעים עם יצירות בסיגנונם הידוע ובמיטבם. בעבור דות בצבעי-המים ביטאו שני ענקי הציור של ישראל את אופיים ואת גישתם האכספרסיונית.

"ירושלים של זהב" של סאבין איקונין על כל קיר

ורלים, שיתכן שלא היו נוצרים, ולוא התפתחו העניינים כפי שהתפתחו. המעבר משמן לאקורל מלווה בסיפוק עצום של היוצר למראה יצירתו. הדמויות בציוריו רשומות בקווים מאד רגישים, עד כי לפעמים מזכירים את ריי שומי סדרות ה"קפריצ'ו" או "מוראות המלחמה" של פרנסיסקו גויה. כיתמי הציבע ליריים ומעודנים. למרות האסוציאציות שגורמים סימבולים — כמו אנשים קרחים או חסרי אוזניים המנגנים בכלי נגינה, המוכרים את הגיהנום המוסיקלי במיתוסים הנוצריים, כפי שמופיע אצל הירונימוס כוש בציורו "גן התענוגות הרציים", — אין אווירת השלחה והנועם מלאת הקסם נפגמת. הצייר הצליח למזג

את פיסגת הצלחתו האמנותית. רבים הציירים המצליחים לעורר בצופים הנאה אסתטית למראה ציורי הצבע שלהם, אך כדי להגיע לתוצאות דומות בצבע מים — דרוש הרבה יותר מזה, ואכן, את מיספר האקורליסטים הטובים בארץ אפשר למינות על כך יד אחת. "העניין הסודי". כאן נכנס עניין היר גורל לסיפורו של הצייר. פול קור, ערך לפני כשנתיים וחצי תערוכה בגלריה יפו העתיקה. אדם בשם רן לבדי, שהוא מנהל מוזיאון מנה כן בחיפה, ראה את התערוכה, כה, וזה "עשה לו משהו". הוא חשב לרי כוש מתמונתו לעצמו, אך ההנאה הפריטית הו נדחקה פנתכה. יום אחד, לפני כמה חודשים, נפתח אשה לרן, ושאלה